

GRANDPIERRE ATILLA, CSILLAGÁSZ ÉS ZENÉSZ

Öntörvényű és elemi erejű

Grandpierre Atilla számtalan dologgal foglalkozik: csillagász és zenész, kutató, tudományos műveket és verseket ír, előadásokat tart és koncerteket ad, de szerteágazó tevékenysége nagyon is egytelnyegű. Ahogyan felismerései szerint az egész világegyetem és az élet is.

– Igaz, hogy már ötévesen közölted a szüleiddel, hogy a Nap-pal fogsz foglalkozni?

– Igen, a családi emlékezet őrzi ezt a kijelentést.

– És emlékszel rá, honnan származott ez a vonzalom?

– Arra emlékszem, hogy amikor az utcán mentem, fölűnt nekem, hogy mindennek változik a látszó helyzete, kivéve a Napot. Sokat futottam, de a Nap még mindig ugyanabban az irányban látszott. Nem tudtam kifogni rajta, és ez felkeltette az érdeklődésemet.

– Később a Nap a tudományos munkádban is központi szerepet játszott, de szimbólumként a zenédben is fontos a szerepe. Mondhatjuk, hogy mindkét karriered egy töről fakad?

– Bár később megfeledkeztem a kijelentésemről, életutam mégis azt mutatja, hogy ötévesen fején találtam a szöveget. Amikor elvégeztem az egyetemem, és szakdolgozati témát kellett választani, én a Világegyetem természetéről szerettem volna írni, de nem volt senki, aki elvállalta volna a témavezetést, ezért azt tanácsolták, vizsgáljam a csillagkitöréseket, ami szintén vonzott. Így kezdtem el a változócsillagokkal, a flercsillagokkal foglalkozni, és amikor hat év után felismerem, hogy a legjobb lenne magát a Napot tanulmányozni, megszülettek a komolyabb felfedzéseim is. Ekkor jöttem rá arra, hogy a Nap élőlény is lehet, aztán arra, hogy a Világegyetem is lehet élő, és a mai napig ezzel foglalkozom: a Nap-pal, az élet természetével és azzal, hogy a Világegyetem élő-e vagy sem. Mindez pedig a zenével is kapcsolatos, mert a zenében is ugyanaz a teremtőerő vonz, ami a naptevékenységben is jelen van. A Nap újra meg újra eltünteti, aztán újratermeli a mágneses terét, és én ezt a kozmikus törvényt, ezt a hajmerezető, lélegzetelállító varázslatot érzékelem a zenei alkotóerőben is, ahogy az ihletettséget megtisztító pillanataiban magától születik. Sőt úgy gondolom, hogy újra teret fog nyerni az a fajta szemlélet, ami a világ legmélyebb hajtóerőivel rokonítja a zenei alkotást, ami azt mondja, hogy az életnek, a Világegyetemen és a zenének mindig is volt köze egymáshoz, hogy a szférák zenéje, a világ zenéje mindig is létezett, és most is hallható, csak fül, figyelem kell hozzá.

– Tudósoktól ritkán hallani a varázslat szót, és ha mégis, az általában felhőrdülést kelt. Te viszont nagyon magabiztosan használod.

– Édesapám, Grandpierre K. Endre felfedezte, hogy az élet és a Világegyetem legnagyobb titka az, hogy alapvetően mágikus természetű, tehát öntörvényű és elemi erejű. Öntörvényű, tehát magától megy végbe, és elemi erejű, tehát képes a végsőkig követni saját kibontakozásának törvényeit. Ha a vágy öntörvényű és elemi erejű, képes saját eredeti indíttatását megvalósítani, és ilyenkor lenyűgöző, varázslatos erejű,

NÉVJEGY

Grandpierre Atilla 1951. július 4-én született Budapesten Grandpierre K. Endre és Rideg Erzsébet második fiaként. 1974-ben diplomázott az ELTE TTK fizikus-csillagász szakán, doktori fokozatát 1977-ben, kandidátusi címét 1984-ben szerezte meg. Az MTA Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpont tudományos főmunkatársa, 2011-ben a kaliforniai Chapman Egyetem vendégprofesszora, több száz tanulmány, valamint természettudományos, történelmi és szépirodalmi művek szerzője. A kritikusok által „etno-punknak” vagy „sámán-punknak” nevezett, saját definíciója szerint a jövő mágikus népzenejét játszó Vágtázó Halottkémek (VHK) zenekart 1975-ben hozta létre. Az együttes koncertjeit hazánkban számtalan esetben betiltották, de híruk gyorsan terjedt Magyarországon és a határokon túl is, a későbbiekben pedig ők maguk is eljutottak turnéikkal Nyugat-Európába és Amerikába, sőt lemezük is jelent meg az USA-ban a kultikus Alternative Tentacles kiadó gondozásában. A csapat 2001-es feloszlása után négy évvel Grandpierre Atilla létrehozta az eurázsiai lovasnépek zenéjét felelevenítő Vágtázó Csodaszarvast, 2009-ben pedig Vágtázó Életerő néven újjáéledt a VHK is, így a két együttes most párhuzamosan működik.

hatásától szinte lehetetlen szabadulni. Ez egy tudományos is helytálló meghatározás, mert a természeti törvények is öntörvényűek és elemi erejűek. A természettudománynak három alapvető ága van: a fizika, a biológia és a pszichológia, és ezeknek mind megvan a maguk öntörvényű, tehát mágikus szervező erői. Valami ráveszi a fizikai testeket, hogy a fizika törvényeinek engedelmeskedve mozogjanak, és ami még lenyűgözőbb: valami az önálló döntésekre képes élőlényeket is rábíra, hogy hagyják érvényesülni a biológia, az élet törvényeit. Ezek a láthatatlan szervezőerők teljesen megérthetőek a természettudományos szemléletben is, de ehhez elég mélyre kell menni, a jelenségvilág mögött a természeti törvényeket is észre kell venni. Ráadásul a természeti törvények mögött van egy még mélyebb, még láthatatlanabb világ, az első elvek világa. Ez az a szintje a Világegyetemnek, ahol összefügg a fizika, a biológia és a pszichológia, ahol minden egy. A Természet legmélyében ugyanis minden szükségképpen egy, mert a világ egy. Van ezzel kapcsolatban egy nagyon érdekes és csodálatos dolog: Bartók Béla azt nyilatkozta az igazi zenéről, vagy ahogy ő fogalmaz, az igazi paraszzenéről, hogy az minden külső befolyástól mentesen, egy megtisztult tudatállapotban születik, és egy természeti erő hajtja. Ez megfelel annak, hogy öntörvényű és elemi erejű, a bartóki népzene-meghatározásban tehát Édesapám megállapítására, és a bennem is meglévő természettudományos értelmezésre ismerek rá. Ha ebbe belegondol az ember, úgy érzi, rázuhan az ég: a zene mögött ott találjuk a Természet erőit!

– Az emberre zuhanó igazságokról eszembe jut Stephen Hawking egy gondolata. Ha jól emlékszem, ő Az idő rövid történetében valami olyasmit mond, hogy a fizikus az átlagemberrel szemben nem foglalkozik olyan kérdésekkel, hogy mi van az univerzumon túl. Nálad azonban ez nem így van.

– Szerintem az embereket jobban érdeklik az élet és a Világegyetem lényegére irányuló kérdések, mint a legtöbb fizikust. És ez az érdeklődés az emberiség egy óriási, kozmikus eredetű kincse. Paul H. Ray és Sherry Ruth Anderson nyomán a társadalmi felmérések szerint mostanában világ-

szerte az emberek 40 százaléka egy új, természet-központú szemléletet alakított ki. Ezt nevezik a kulturális kezdeményezők, az átfogó kultúra világmozgalmának. Az „univerzum” szó alatt manapság a materialista szemlélet hatására az anyagi világot értik. De a Világegyetem ennél jóval több: magába foglalja a fizikai törvényeket éppúgy, mint a fizika első elvét, a legkisebb hatás elvét. Sőt, a biológiának is vannak törvényei és első elve, amelyet Bauer Ervin fedezett fel. A Világegyetem megismerésének az anyagi jelenségek ismerete csak a kezdete, de nem a vége.

– A szóban forgó érdeklődés mindig érdeklődés marad, vagy lesz belőle tudás is? Keményebben fogalmazva: van a tudománynak vége?

– A tudomány elsődleges célja az, hogy az emberiség javát szolgálja, és a Világegyetem lényegéről helyes képet alkosson. Ha ez megvan, akkor lehet igazából elkezdni építeni és alkalmazni. Az első lépésen túl vagyunk, a fizika kifejlődött, de az emberek beleszédültek a valóban hatalmas sikerekbe, és elhitték, hogy más igazság nem is létezhet. Így már 400 éve olyan világgépünk van, ami a fizikának megfelelő, de semmi másnak nem enged teret. Lassan tehát eljön az ideje, hogy felismerjük: foglalkozni kell a természettudomány másik két ágával, a biológiával és a pszichológiával is. Hiányzik a biológiából az olyan átfogó elmélet, mint a fizikában Newtoné – hogy a modern fizikáról most ne is beszéljünk –, ezt kellene tehát megalkotni. Az alapokat már lefektette Bauer Ervin az *Elméleti biológia* című könyvében, és ez a század – amit egyébként a biológia évszázadának neveznek – ennek a kiteljesedéséről fog szólni, ami teljesen új távlatokat nyit majd az emberiség számára, mert az anyag nem kizárólagos. A szociológusok kimutatták, hogy csalódottságot vált ki az emberből, ha elfogadja a materialista értékrendszer egyedülállóságát, a WHO (World Health Organization) pedig kijelentette, hogy a 21. század legnagyobb fenyegetését a lelki zavarok jelentik. Az élet és az értelem tudományos megismerése alapvető segítséget jelent majd lelki életünk természetes megalapozásához is. Ha ugyanúgy megalapozzuk a biológiát és a pszichológiát, mint mostanra a fizikát, akkor képet tudunk alkotni a Világegyetemről, a tudomány kiegyensúlyozottá válik, és egészséges fejlődésnek indul.

Grandpierre Atilla legújabb kötete *Az élő világegyetem* könyve című 2002-es műve újragondolt változata, amely a Titokfejtő Könyvkiadó gondozásában jelent meg idén novemberben.

– A zenének hol van a szerepe ebben a folyamatban?

– A fizika, a biológia és a pszichológia hármásának megfelel a test, a lélek és a szellem, vagy az atom, az érzés és a gondolat hármassága, az igazi zene pedig érzésből és ösztönből születik, ahogyan Bartók is mondja. A zene tehát az érzések világtörvényével kapcsolatos, a biológiával, az élet első elvével, ami felfogható életösztönként is. Vannak érzések, amiket nem mi találtunk ki, hanem a Világegyetemtől kaptunk, ezek adják a természetes alapot a saját érzésvilágunkhoz, erre építhetünk. A modern ember azonban szembehelyezkedik vele, és ezáltal önmagával is, pedig sokkal felszabadítóbb felfedezni, és azonosulni természetes érzéseinkkel. Én azt gondolom, a zene arra való, hogy felszabadítsa bennünk az egész Világegyetemet átható, életfakasztó, természetes érzéseket. Úgy érzem, a zenének nagyobb a jelentősége az életünk számára, mint az anyagnak, és ezzel nem is vagyok egyedül, mert egy öt világrézre kiterjedő felmérés kimutatta, hogy az emberek két csúcsmérete az élettel kapcsolatban a szerelem és a zene. Ha pedig valami a szerelemmel vetekszik, hát az nem semmi. A mai, fogyasztásra összpontosító, materialista világban furcsán hangzik ez, de a zenének kozmikus jelentősége van, és a jövő társadalmának egyik alapja lesz.

– A Vágtázó Halottkémek dalaiban a modernitás és az időtlenség egyszerre vannak jelen, hiszen ősi zenékhez nyúltok, de mai eszközökkel, elektromos gitárral, dob-szereléssel. Melyik komponensnek mi a szerepe?

– Az ember különböző módokon élheti át az életét. Lehet úgy tenni, ahogy a fogyasztói társadalom diktálja. De azt is lehet mondani, hogy örülök az életnek, szeretem és kíváncsi vagyok rá. Ha így tekintesz rá, akkor az életed kiszakad a szűk összefüggésekből, nem 20. vagy 21. századi emberként gondolsz magadra, hanem úgy, hogy a kozmikus erővel egy lényegű vagy, és éppen a mában kell megnyilvánulnod. Mivel pedig a mi kezünkben éppen ma vár kifejezésre a kozmikus erő, a legjobban a ma rendelkezésre álló eszközökkel lehet ehhez hozzáfogni. A modern hangszerekkel csodálatos hangzások érhetők el, a mi célunk pedig az, hogy a Természethez és az érzésvilágunkhoz hűen a legszebb, leggazdagabb hangzásokat érjük el. Nem utasítjuk el az anyagot, a technikai vívmányokat, sőt nagyon szeretjük őket. Talán jobban is, mint egy materialista, mert azt nézzük, mikor válnak alkalmassá arra, hogy igazi, emberi mondanivalót fejtszenek ki.

– A VHK zenéje korok felett áll, mégis gyakran kiemelik vele kapcsolatban, hogy egy diktatúrában jelent meg először, amely betiltotta és üldözte, így sokak számára az akkori rendszerrel való szembehelyezkedést is megtestesítette. Változott valamit 1989 után a zenekar küldetése?

– Azt gondolom, a fogyasztói társadalom még magasabb szintre fejlesztette az észrevétlen befolyásolás művészetét, a manipulációt. A mi zenénk viszont felszabadítja a természetes, örök emberi érzéseket. Régebben volt, aki 1956-hoz hasonlított a hatását, mert akik felfedezték a VHK-t, azok beléptek egy szélesebb világba, ahol már nem fognak rajtuk annyira a földi hatalmasságok trükkjei. És ez most is így van, csak más eszközökkel valósul meg.

– Vannak egzisztenciális félelmek? Tartasz az anyagi helyzeted alakulásától, a haláltól, vagy bármitől, amitől a ma embere általában tartani szokott?

– Úgy gondolom, az embernek vigyáznia kell, hogy ne kerüljön függő helyzetbe. A mai társadalom mindent megtesz érte, hogy ennek az ellenkezője történjen meg, de látni kell, hogy teljesen senki nem helyezhető függőség alá: mindenféle anyagi kiszolgáltatottság esetén is megmarad az a lehetőség, hogy azt gondoljunk, amit akarunk, és azt mondjuk: ezt most elviselem, de csak azért, mert keresem a megoldást, a kitorés módját. Ha ezt a lelki szabadságot megőrizné mindenki, mindjárt másképpen állna a mai világ sorsa. Én azzal fogok ki ezen a rendszeren, hogy úgy alakítom ki a függőségeimet, hogy a javamat szolgálják. Csillagász vagyok, így a munkám rákényszerít, hogy azzal foglalkozzak, ami a szívemnek a leghőbb vágya, és ugyanez mondható el a zenélésről is.

– Van egyébként az említett félelmeknek bármiféle jelentősége, esetleg üzenete a ma emberével kapcsolatban?

– A fűszál a beton repedéséből is kinő, ha kell, mert ez a Természet törvénye. Ugyanígy a Természet törvénye az is, hogy átlépjük azokat az emberhez nem méltó viszonyokat, amik az utóbbi évszázadban a nyakunkra nőttek. Vannak átmeneti nehézségek, és mi pont egy ilyen korszakba születünk, de éppen az emiatt érzett általános elkeseredés mutatja, hogy mennyire természetellenes ez az egész, és hogy mindent meg fog tenni az emberiség, hogy a lehető legrövidebb időn belül a múlté legyen ez az állapot.

Bus András